

Jarosław Matysiak
(Poznań)

**Materiały Marii Szmytówny
(1903-1986)
(P.III-159)**

Strona | 1

Maria Kazimiera Szmytówna urodziła się 26 marca 1903 r. w Jacewie (pow. inowrocławski), jako córka Stanisława Szmyta, urzędnika gospodarczego i jego żony Heleny z domu Retz. W latach 1914-1921 uczyła się w gimnazjum w Nakle nad Notecią. We wrześniu 1921 r. rozpoczęła naukę w Wyższym Liceum im. Dąbrówki w Poznaniu, gdzie w czerwcu 1924 r. zdała maturę oraz otrzymała świadectwo nauczycielki licealnej. Od września 1924 r. do września 1926 r. była nauczycielką w Państwowej Szkole Wydziałowej w Nakle nad Notecią.

W październiku 1926 r. rozpoczęła studia chemiczne na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego (UP). W marcu 1932 r. uzyskała dyplom magistra filozofii w zakresie chemii na podstawie pracy *Własności katalityczne żelazynów srebra* napisanej pod kierunkiem prof. Alfonsa Krausego. Równocześnie od stycznia 1927 r. do grudnia 1931 r. pracowała jako nauczycielka w Prywatnej Szkole Podstawowej J. Sulerzyskiej w Poznaniu.

Po ukończeniu studiów od stycznia do października 1933 r. pracowała jako chemik w Fabryce Sztucznych Wód Mineralnych „Zdrój” w Zakopanem.

W styczniu 1934 r. rozpoczęła pracę jako starszy asystent w Katedrze Chemii Farmaceutycznej Wydziału Farmaceutycznego UP, a od października 1938 r. jako adiunkt.

Po wybuchu II wojny światowej, w październiku 1939 r. wyjechała do Radomska, gdzie spędziła cały okres wojny. Pracując oficjalnie jako maszynistka, a następnie jako laborantka w fabryce „Metalurgia”, prowadziła w laboratorium fabrycznym tajną stację przyrządzania leków dla partyzantów przebywających w lasach w okolicach Radomska i brała udział w tajnym nauczaniu.

W marcu 1945 r. Maria Szmytówna wróciła do Poznania na stanowisko adiunkta i zajęła się odbudową zniszczonej w trakcie walk o Poznań zimą 1945 r. Katedry Chemii Farmaceutycznej. Od maja tegoż roku prowadziła wykłady z chemii farmaceutycznej i ćwiczenia z chemii analitycznej ilościowej dla studentów farmacji.

W lipcu 1945 r. na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego, na podstawie pracy *Własności addycyjne benzenu w układach dwuskładnikowych* napisanej pod kierunkiem prof. Antoniego Gałęckiego oraz zdanych egzaminów z zakresu chemii i technologii chemicznej uzyskała stopień doktora nauk ścisłych w zakresie chemii.

Jednocześnie od maja 1945 r. studiowała na Wydziale Farmaceutycznym UP farmację, w listopadzie 1947 r. uzyskała dyplom magistra farmacji.

W 1948 r., w trakcie leczenia sanatoryjnego zetknęła się z zagadnieniami balneoterapii i balneochemii. Od tej pory zainteresowania badawcze Marii Szmytówny skoncentrowały się wokół chemii wód mineralnych oraz borowin. Rozpoczęła współpracę z Laboratorium Balneochemicznym Uzdrawiska Szczawno-Zdrój (przemianowane z czasem na Centralne Laboratorium Obsługi Technicznej Uzdrawisk Dolnośląskich w Szczawnie-Zdroju), przejmując wraz z Anną Jarocką pozostałości ponemieckiego laboratorium i organizując je na sposób nowoczesny. W okresach wolnych od zajęć dydaktycznych na Uniwersytecie Poznańskim, pracowała w laboratorium w Szczawnie-Zdroju, gdzie m. in. opracowała temat swojej pracy habilitacyjnej *Radoczynność wód*

mineralnych Gór Izerskich i Karkonoszy. Po przeprowadzeniu przewodu habilitacyjnego w czerwcu 1950 r. na Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej (AM) w Poznaniu, decyzją Rady tegoż Wydziału w lipcu 1950 r. została habilitowana jako docent z zakresu chemii farmaceutycznej (nominacja ta została następnie zatwierdzona w październiku 1951 r. przez Ministerstwo Zdrowia a w maju 1955 r. przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną dla Pracowników Nauki).

Od stycznia 1951 r. do sierpnia 1953 była p.o. kierownika Zakładu Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Wydziału Farmaceutycznego AM w Poznaniu, a od września 1953 r. do grudnia 1970 r. kierownikiem Katedry i Zakładu Chemii Nieorganicznej i Analitycznej tegoż Wydziału.

W styczniu 1953 r. Maria Szmytówna otrzymała od Ministerstwa Zdrowia umowę na kontraktowego profesora nadzwyczajnego, a w lutym 1959 r. uchwałą Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej przyznano jej tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego. Wniosek o uzwyczajnienie, ze względów politycznych, został oddalony.

Od stycznia 1971 r. aż do przejścia na emeryturę we wrześniu 1973 r. pracowała na etacie profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Instytutu Chemii i Analityki AM w Poznaniu.

Od lipca 1950 r. była konsultantem, a następnie przez dwa lata kierownikiem Zakładu Balneotechnicznego w Szczawnie-Zdroju. Z chwilą powstania w 1952 r. w Poznaniu Instytutu Balneoklimatycznego nawiązała z nim ścisłą współpracę. W latach 1952-1960 była kierownikiem Zakładu Badania Tworzyw Zdrojowych Instytutu Balneoklimatycznego a następnie od 1960 r. konsultantem naukowym tego Zakładu. Brała czynny udział w kursach szkoleniowych dla lekarzy uzdrowiskowych oraz wygłaszała referaty w uzdrowiskach.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania Marii Szmytówny stanowiły: radoczynność wód leczniczych i powietrza atmosferycznego, rola i znaczenie pierwiastków śladowych w wodach leczniczych, skład chemiczny i właściwości biochemiczne borowin, zmiany w środowisku naturalnym, zwłaszcza zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego. Wiele starań włożyła także w badania nowych ujęć wód i złóż torfów-borowin, zwłaszcza w Wielkopolsce.

Jest autorką lub współautorką ponad 130 oryginalnych prac naukowych, 7 podręczników i skryptów, licznych prac poglądowych, referatów poświęconych przede wszystkim balneochemii: wody, jej struktury i właściwości oraz wód leczniczych i torfów-borowin, ich składu chemicznego, struktury i właściwości, a także możliwości ich zagospodarowania, opublikowanych w czasopismach krajowych i zagranicznych, m. in.: (z K. Hrynakowskim) *Rozkład dwuskładnikowego związku cząsteczkowego w układzie trójskładnikowym. Układy: XI. Kwas salicylowy-salipiryna-tymol, XII. Kwas salicylowy-antypiryna-tymol* (1936), *Wody mineralne z punktu widzenia chemicznego i fizycznego* (1948), *Radoczynność wód leczniczych w uzdrowiskach Ziemi Kłodzkiej* (1957), *Osiągnięcia w zakresie preparatów borowinowych i zastosowanie ich w leczeniu* (1962), (z M. H. Umbreitem) *Wyniki okresowych badań zanieczyszczeń powietrza w południowo-zachodnich dzielnicach miasta Poznania* (1973), *Chemia nieorganiczna* (1977).

Pod jej redakcją powstało opracowanie *Balneochemia wód mineralnych i peloidów w Polsce* (1970) będącym pierwszym tego rodzaju opracowaniem w polskim piśmiennictwie balneologicznym. Jest także współautorką *Balneologii klinicznej* (1971) pod redakcją J. Jankowiaka oraz autorką opracowania *Chemia nieorganiczna* (1977). Pod jej kierunkiem wykonano 105 prac magisterskich, wypromowała 8 doktorów farmacji oraz patronowała 3 habilitacjom.

Uczestniczyła w licznych kongresach, konferencjach i sesjach - krajowych i międzynarodowych, m. in.: w Międzynarodowym Kongresie Chemii Stosowanej (Rzym 1938), w II Ogólnopolskiej Konferencji Analitycznej (Warszawa 1957), w IV Ogólnopolskim Zjeździe

Balneoklimatycznym (Szczawno-Zdój 1960), w Międzynarodowym Sympozjum Balneotechnicznym (Warszawa 1967), w Międzynarodowym Kongresie Biometeorologicznym (Montreux 1969).

Była członkiem Komitetu Redakcyjnego czasopisma „Balneologia Polska”.

Maria Szmytówna była członkiem m. in. Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 1951 r. członek Komisji Matematyczno-Przyrodniczej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego PTPN, od 1952 r. do 1958 r. sekretarz Komisji, od 1958 r. II wiceprzewodnicząca; od 1959 r. członek Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego; od 1956 r. członek Komisji Farmaceutycznej Wydziału IV, od 1962 r. członek Wydziału Lekarskiego PTPN), Polskiego Towarzystwa Chemicznego (w latach 1964-1970 prezes Poznańskiego Oddziału PTCh), Polskiego Towarzystwa Balneologicznego (w latach 1967-1969 prezes Oddziału Poznańskiego, członek honorowy), członkiem Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego, Polskiego Towarzystwa Radiobiologicznego, członkiem honorowym Międzynarodowego Towarzystwa Hydrobiologii Lekarskiej (International Society of Medical Hydrology), członkiem Komisji Nauk Chemicznych działającej przy Oddziale Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu (od 1978). Była także od 1960 r. konsultantem przy Centralnym Zarządzie Uzdrowisk a także członkiem Rady Naukowej Instytutu Balneoklimatycznego w Poznaniu (do 1986 r.) oraz Rady Naukowej ds. Uzdrowiskowych przy Ministrze Zdrowia.

Za zasługi na polu naukowym, dydaktycznym i społecznym została odznaczona m. in.: Medalem 10-lecia Polski Ludowej (1955), Złotym Krzyżem Zasługi (1958), Medalem im. Wojciecha Oczko (1962), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1973), dwukrotnie Odznaką Ministra Zdrowia „Za wzorową pracę w służbie zdrowia” (1959, 1960), Odznaką Honorową Miasta Poznania (1962), Odznaką Honorową „Za Zasługi w rozwoju woj. poznańskiego” (1967), Złotą Odznaką „Zasłużony dla Uzdrowisk Polskich” (1978).

Była także laureatką Nagrody Jubileuszowej PTPN za całokształt prac z dziedziny balneochemii (1983).

Rodziny nie założyła.

Zmarła 23 listopada 1986 r. w Poznaniu, pochowana została 1 grudnia na cmentarzu komunalnym w Cieszynie.

Materiały Marii Szmytówny zostały przekazane w darze do PAN Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu przez Katedrę i Zakład Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu w 2014 r. (ks. nab. B nr 373). Porządkowaniem materiałów zajmował się Jarosław Matysiak. Prace zostały ukończone w październiku 2014 r. Rozmiar zespołu wynosi 0,32 mb. Spuścizna zawiera materiały z lat 1934-2014. Została podzielona na 2 zasadnicze grupy zgodnie z metodami porządkowania przyjętymi w Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie.

Grupa I licząca 4 jednostki zawiera materiały z lat 1945-1981. Archiwalia zostały uporządkowane chronologicznie i rzeczowo. Umieszczono tutaj teksty artykułów, wykłady, materiały warsztatowe oraz nieliczne materiały działalności organizacyjnej.

Grupa II licząca 14 jednostek i zawierająca materiały archiwalne z lat 1934-2014 podzielona została na trzy podgrupy: A. Materiały biograficzne; B. Materiały o twórcy zespołu; C. Załączniki. Do uporządkowania zastosowano układ chronologiczny i rzeczowy.

W podgrupie pierwszej znajdują się archiwalia zawierające materiały biograficzne, m. in. życiorysy oraz wykaz prac własnych, dyplomy, nominacje, powołania, podziękowania, a także przepustki, zaświadczenia, pokwitowania, wspomnienia autorki spuścizny, korespondencja.

W podgrupie drugiej umieszczono materiały dotyczące twórcy spuścizny: artykuły i nadbitki artykułów wspomnieniowych, wycinek prasowy, pracę magisterską i fragmenty biogramu opublikowanego w publikacji *Poznańska Balneochemia* (2007).

W ostatniej podgrupie - załącznikach - umieszczono: nadbitki artykułów i komunikatów Marii Szmytówny, artykuły osób obcych oraz druki. Nadbitki prac autorstwa twórcy spuścizny ułożono chronologicznie, natomiast prace i opracowania osób obcych - alfabetycznie wg nazwisk autorów. Całość ujęto w aneksach.

Ze spuścizny wyłączono następujące publikacje i czasopisma: *Balneologia kliniczna* pod red. J. Jankowiaka (Warszawa 1962), *Balneochemia wód mineralnych i peloidów w Polsce* pod red. M. Szmytówny (Warszawa 1970), *Farmacja poznańska w służbie balneochemii* praca zbiorowa (Poznań 1995), „Acta Polonie Pharmaceutica”, 1951, t. 8, z. 2, „LAB Laboratoria Aparatura Badania”, nr 3/98, 3 egzemplarze gazet szwajcarskiego koncernu farmaceutycznego „Ciba-Geigy” z lat 1973-1975 oraz 4-6 egzemplarze nadbitki prac i komunikatów autora spuścizny.

W PAN Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu spuściznie nadano sygnaturę P. III-159. W Systemie Ewidencji Zasobu Archiwalnego SEZAM zespół otrzymał numer 160/0. Inwentarz liczy 18 jednostek archiwalnych. Dołączono do niego 3 aneksy.

Źródła i bibliografia

1. Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu, Materiały Marii Szmytówny (1903- 1986), P.III-159, j. a. 5-7.
2. J. Grochmalicka-Mikołajczyk, T. Gierlach-Hładoń, *Profesor Maria Szmytówna (1903-1986)*, [w:] Maria Szmytówna, *Poznańska Balneochemia*, wstęp i dobór tekstów J. Grochmalicka-Mikołajczyk, T. Gierlach-Hładoń, Poznań 2007, s. 9-20.
3. M. Kozaczyk, *Życie i działalność prof. dr hab. Marii Szmytówny (1903-1986)*, praca magisterska wykonana w Katedrze Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Poznaniu pod kierunkiem prof. dr hab. Janiny Grochmalickiej-Mikołajczyk, mps, Poznań 1990.
4. *Maria Szmytówna (1903-1986)*, [w:] Poczec członków Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, pod red. A. Pihan-Kijasowej, Poznań 2008, s.408
5. Maria Szmytówna, *Poznańska Balneochemia*, wstęp i dobór tekstów J. Grochmalicka-Mikołajczyk, T. Gierlach-Hładoń, Poznań 2007, s. 9-20.
6. M. A. Smoczkiwiczowa, *Prof. dr hab. Maria Szmytówna /1903-1986/*, [w:] „Balneologia Polska”, 1995, t. 37, z.1, s.111-116.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej, warsztatowe, działalności organizacyjnej	1 - 4
II. Materiały biograficzne, o twórcy zespołu, załączniki	5 - 18
A. Materiały biograficzne	5 - 9
B. Materiały o twórcy zespołu	10 - 13
C. Załączniki	14 - 18
Aneksy	1 - 3

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ, WARSZTATOWE DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNEJ

1. *Woda mineralna w Poznaniu w dzielnicy Poznań-Wschód, Radioaktywność naturalna i sztuczna naszej atmosfery, Produkty zdrowe stosowane w leczeniu pozauzdrawiskowym ze szczególnym uwzględnieniem leczenia dziecięcego*
Artykuły i fragmenty artykułów (?)
Po 1955 - po 1967 i b. d., rkp., masz., l., k. 76
2. *Balneochemia, chemia*
Referaty
1966-1978 i b. d., rkp., masz., j. niem., pol., l., k. 53, zob. aneks 1
3. *Chemia farmaceutyczna, balneochemia*
Notatki, obliczenia, wypisy z literatury, tabela
1948-1981, rkp., masz., j. niem., pol., l. i sz., k. 84
4. *Katedra- Zakład Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Akademii Medycznej w Poznaniu*
Wykaz osób, które doktoryzowały i habilitowały się na Katedrze, zakres wyposażenia w aparaturę i sprzęt laboratoryjny, ocena pracy
1954-1978 i b. d., rkp., masz., l., k. 7

Strona | 5

II. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE, O TWÓRCY ZESPOŁU, ZAŁĄCZNIKI

A. Materiały biograficzne

5. *Dokumenty dotyczące pracy i działalności*
Życiorysy, karta ewidencyjna pracowników naukowo-dydaktycznych Akademii Medycznej w Poznaniu, spisy publikacji i opracowań niepublikowanych
Ok. 1951-1971 i b. d., rkp., masz., druk., l., k. 95
6. *Dokumenty dotyczące studiów, pracy i działalności naukowej*
Dyplomy i odpisy dyplomów, nominacje, powołania, wypowiedzenia, podziękowania, odznaczenia, zaświadczenia, korespondencja
1945-1983, rkp., masz., masz. pow., druk., l., k. 53
7. *Sprawa nadania tytułu naukowego profesora zwyczajnego nauk chemiczno-farmaceutycznych*
Wnioski o nadanie przez Radę Państwa tytułu naukowego, ocena i charakterystyka działalności naukowej oraz dydaktycznej, spis ważniejszych publikacji
Ok. 1971, rkp., masz., l., k. 8
8. *Wkład trudu pomocniczych pracowników nauki i personelu technicznego przy Uruchomieniu po wojnie Zakładów i Pracowni Chemicznych ówczesnego Oddziału Farmaceutycznego U.P. na II piętrze Collegium Chemicum przy ul. Grunwaldzkiej 6*
Tekst wspomnień M. S., wypisy z literatury, fotografie
1979, rkp., masz., l., k. 13, fot. 2

9. Jubileusz 50-lecia działalności naukowej
Zaproszenie, teksty referatów: M. S. Rola i zadania farmaceuty w balneochemii, Janiny Grochmalickiej-Mikołajczyk *Działalność dydaktyczna i naukowa prof. dr Marii Szmytówny*, korespondencja
1983, rkp., masz., druk., l., k. 14

B. Materiały o twórcy zespołu

10. Maria Szmytówna
Artykuły, biogramy, hasło słownikowe, wycinek prasowy, nadbitki artykułów
1987-2014, kkp., druk., l. i sz., k. 64+s.59
11. Mirosława Kozaczyk-Dulnikowska, *Życie i działalność prof. dr hab. Marii Szmytówny (1903- 1986)*
Praca magisterska wykonana w Katedrze Chemii Nieorganicznej i Analitycznej Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Poznaniu pod kierunkiem prof. dr hab. Janiny Grochmalickiej-Mikołajczyk
1990, masz., l., sz., k. 158
12. Jw.
Fragmenty pracy z uwagami i poprawkami (recenzenta ?)
Ok. 1990, rkp., kkp., l., k. 57
13. J. Grochmalicka-Mikołajczyk, T. Gierlach-Hładoń, *Profesor Maria Szmytówna (1903-1986)*
Fragmenty biogramu z poprawkami i uwagami autorskimi, materiały warsztatowe
Ok. 2006, rkp., masz., kkp., l., k. 64
Druk: Maria Szmytówna, *Poznańska Balneochemia*, wstęp i dobór tekstów J. Grochmalicka-Mikołajczyk, T. Gierlach-Hładoń, Poznań 2007, s. 9-20.

C. Załączniki

14. Maria Szmytówna
Artykuły, nadbitki prac, artykułów i komunikatów
1934-1956, druk., j. niem., pol., l. i sz., k.342, zob. aneks 2
15. Jw.
Artykuły, nadbitki prac, artykułów i komunikatów
1957-1961, kkp., druk., j. niem., pol., l. i sz., k. 182, zob. aneks 2
16. Jw.
Artykuły, nadbitki prac, artykułów i komunikatów
1962-1968, kkp., druk., j. niem., pol., l. i sz., k.223, fkp.5, zob. aneks 2
17. Jw.
Artykuły, nadbitki prac, artykułów i komunikatów
1969-1981, kkp., druk., j. ang., niem., pol., l. i sz., k.226+s.135, zob. aneks 2
18. Artykuły, prace i fragmenty prac osób obcych A-K, druki
1933-1979 i b. d., masz., kkp., druk., j. franc., niem., pol., l. i sz., k. 125, fkp. 10, zob. aneks 3

ANEKS 1

J. 2. Balneochemia, chemia

1. *Różne borowiny i preparaty borowinowe rozpatrywane pod względem chemicznym i farmakologicznym* Sympozjum borowinowe Polskiego Towarzystwa Balneologicznego, Poznań 28 VI 1966
2. (z A. Borowiczem, J. Grochmalicką) *Znaczenie aktualnych analiz chemicznych i fizykochemicznych czynników o zmiennych właściwościach w mineralnych wodach*, Poznań, Ogólnopolski Zjazd Balneologiczny, Rymanów 20 VII 1966
3. *Wody głębinowe Wielkopolski ze szczególnym uwzględnieniem zawartości w nich jonów fluoru*, 1968
4. Fragment referatu wygłoszonego na Konferencji Niemieckiego Towarzystwa Balneologicznego z dziedziny Psychoterapii w Uzdrowiskach, Heiligendamm 4 VIII 1968
5. *Naturalne produkty zdrojowe w leczeniu poza uzdrowiskowym*, 1970
6. *Aktualne zagadnienia balneochemiczne w pracach dotyczących lecznictwa Uzdrowiskowego*, Sopot 1978
7. *Układ Mendelejewa i jego znaczenie dla nowoczesnej teorii budowy atomu* - referat wygłoszony na posiedzeniu poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, b. d.

ANEKS 2

J. 14. Maria Szmytówna

1. (z K. Hrynakowskim), *Beitrag zur Kenntnis der Gleichgewichtsverhältnisse fest-flüssig im Zweistoffsystem β -Naphthol - β -Naphthylamin* - nadbitka z „Zeitschrift für physikalische Chemie“, 1934, s.234-238
2. (z K. Hrynakowskim), *Równowaga termiczna w układzie β -Naftol – β -Naftylamina* nadbitka z „Roczników Chemii“, 1935, t. 15, s.180-183
3. (z K. Hrynakowskim), *Rozkład dwuskładnikowego związku cząsteczkowego w układzie trójskładnikowym. Układy: XI. Kwas salicylowy-salipiryna-tymol, XII. Kwas salicylowy-antypiryna-tymol*, tamże, 1936, t.16, s. 57-63
4. *Wody mineralne z punktu widzenia chemicznego i fizykochemicznego*, „Farmacja Polska”, 1948, R.4, Nr 12, s.492-494
5. *Obecne granice możliwości oznaczeń mikroanalizy*, tamże, 1951, R. 7, Nr 5, s.94-97
6. *Radoczytność wód mineralnych na obszarze Szczawna-Zdroju* – nadbitka z „Badań Fizjograficznych nad Polską Zachodnią”, 1949, Nr 2, s.131-135
7. *Radoczytność wód mineralnych na obszarze Szczawna-Zdroju* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 2 za I i II kwartał 1949 r., s.167
8. *Właściwości radoczyne źródeł*, „Akta Poloniae Pharmaceutica”, 1949, T. 6, z.1-4, s.1-13
9. *Podstawy chemiczne odczuwającego działania niektórych wód mineralnych* – nadbitka z „Balneologii Polskiej”, 1953, 3, s.181-185

10. *Nowoczesna klasyfikacja leczniczych wód mineralnych* - nadbitka z *Pamiętnika I Ogólnopolskiego Zjazdu Balneologicznego w Inowrocławiu, 1954*, Warszawa 1955, s. 23-26
  11. *Chemia wód mineralnych*, "Wszechświat", 1955, z.12, s.293-297
  12. (z A. Górniokiem) *Polarograficzne oznaczanie ciał powierzchniowo czynnych w wyciągach borowinowych* - nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” nr 2 za III i IV kwartał 1955 r. , s. 266
  13. *Problem regeneracji względnie rehabilitacji borowin skapanych* – odbitka z „Balneologii Polskiej”, 1955, T. 6, s.156-160
  14. *Wody słabo-radoczyne* – nadbitka z „Wiadomości Uzdrowskich”, 1956, 1, s. 1-4
- J. 15. Maria Szmytówna
1. (z A. Borowiczem, J. Męczyńskim) *Naturalne źródła mineralne Inowrocławia* – odbitka z odbitka z *Pamiętnika II Ogólnopolskiego Zjazdu Balneologiczne*, 1957, s.32-35
  2. *Czynniki farmakodynamiczne wód Lądka-Zdroju* - tamże, s.76-80
  3. *W sprawie jednolitej nomenklatury leczniczych wód mineralnych* – nadbitka z „Wiadomości Uzdrowskich”, 1957, nr 2/3, s.1-2
  4. *Naturalne słone źródło mineralne w Poznaniu* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 1 za I i II kwartał 1957 r., s.74
  5. *Radoczytność źródeł leczniczych w Górach Izerskich i Karkonoszach* – odbitka z „Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1958, T. 1, z. 1/10, s. 95-106
  6. *Radoczytność wód leczniczych w uzdrowiskach ziemi kłodzkiej* – nadbitka z „Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1958, T. 1, z. 1/11, s. 109-113
  7. *Badania radoczytności wód leczniczych w uzdrowiskach ziemi kłodzkiej* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 3 za III i IV kwartał 1957 r., s.340
  8. (z A. Górniokiem) *Badania fizyko-chemiczne ciał czynnych w peloidach* - nadbitka z „Balneologii Polskiej”, 1958, T. 7, s.84-90
  9. (z A. Jarocką) *Katalityczny wpływ szczaw alkalicznych na aktywność amylazy Ślinowej* – nadbitka z tamże, 1958, T.8, s.79-83
  10. *Pomiary Radoczytności Krajowych Wód Mineralnych* – nadbitka z „Chemii Analitycznej”, 1959, T.1-2, s. 477-480
  11. (z T. K. Chwirot, A. Górniokiem) *Wody mineralne Wielkopolski i Pomorza. II. Naturalne wody lecznice w Międzychodzie* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” za I i II kwartał 1959, Nr 1, s. 99
  12. (z A. Borowiczem, A. Górniokiem), *Wody mineralne Wielkopolski i Pomorza. Część I: Woda mineralna w Poznaniu w dzielnicy Poznań-Wschód*, - nadbitka z „Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1960, T. 2, z.1/2, s. 13-18

13. (z T. K. Chwirot, A. Górniokiem) *Wody mineralne Wielkopolski i Pomorza. Część II. Naturalne wody lecznicze w Międzychodzie* – nadbitka z „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1960, T. 2, z.1/3, s. 21-24
  14. (z T. Latour), *Radoczynność wody w jeziorach Wielkopolskiego Parku Narodowego* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, 1960, Nr 2, s.220-224
  15. (z T. Chwirot, A. Górniokiem) *Wody mineralne Wielkopolski i Pomorza Część II: Naturalne wody lecznicze w Międzychodzie* - nadbitka z „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1960, T. 2, z.1/3, s. 21-23
  16. (z A. Chordasem, J. Męczyńskim), *Veränderungen der physikalisch-chemischen Eigenschaften verschiedener peloide unter dem einfluss ihrer technologischen Vorbehandlung* – odbitka z biuletynu zjazdowego VII. Internationale Kongress für Universelle Moorforschung, Františkovy Lázně 1960
  17. (z A. Borowiczem, M. Mazurem) *Badania fizykochemiczne i farmakodynamiczne Wód mineralnych stosowanych w leczeniu chorób uczuleniowych* – nadbitka z „Balneologii Polskiej”, 1961, t. 10, s. 22-28
  18. (z M. Baranówną), *Zagadnienie zawartości fluoru w wodach mineralnych na terenie Poznania* - nadbitka z „Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1961, T. 2, z.2, s. 57-62
  19. (z A. Borowiczem) *Dobór metod analitycznych do kontroli przebiegu procesu zagęszczania gorzkiego ługu solankowego w Inowrocławiu* - nadbitka z „Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1961, T. 2, z.2, s. 65-73
  20. (z M. Baranówną), *Zagadnienie zawartości fluoru w wodach mineralnych na terenie Poznania* - nadbitka z ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 1 za I i II kwartał 1961, s.152
  21. (z A. Borowiczem), *Otrzymywanie gorzkiego ługu solankowego w Inowrocławiu* – nadbitka z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1961, t.6, nr 3, s.7-12
- J. 16. Maria Szmytówna
1. (z R. Plackowskim), *Balneochemiczne badania peloidu ze Splitu - Jugosławia* – nadbitka z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1962, t.7, nr 3, s.11-13
  2. (z A. Górniokiem), *Badanie właściwości powierzchniowych wód mineralnych przy pomocy polarograficznej analizy adsorpcyjnej* – nadbitka z „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1962, T. 1, z.3, s. 23-29
  3. (z A. Borowiczem) *Wody mineralne Wielkopolski i Pomorza. Część III. Właściwości chemiczne i fizykochemiczne stosowanych w medycynie ludowej wód źródłanych z okolic nadnoteckich*, - nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 3 za II półrocze 1962, s. 342
  4. (z J. Latourem), *Metoda oznaczania strontu w Solankach* - nadbitka z tamże, 1963, T. 1, z.3, s. 31-38

5. (z A. Borowiczem) *Wody mineralne Wielkopolski i Pomorza. Część III. Właściwości chemiczne i fizykochemiczne stosowanych w medycynie ludowej wód źródłanych z okolic nadnoteckich* - nadbitka z tamże, 1963, T. 1, z.4, s. 23-28
6. (z A. Górniokiem), *Badanie właściwości powierzchniowych wód mineralnych przy pomocy polarograficznej analizy adsorpcyjnej* - nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 1 za III i IV kwartał 1963, s.342
7. (z A. Borowiczem) *Badania fizykochemiczne i chemiczne krajowych borowin złożonych oraz otrzymanych z nich past* – nadbitka z „Balneologii Polskiej”, 1963, t. 12, s. 15-20
8. (z R. Garszczyńskim, R. Plackowskim), *Badania porównawcze różnych preparatów soli Iwonickiej i Zabłockiej* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” Nr 1 za I i II kwartał 1963, s.203
9. *Kierunki pracy naukowej profesora Konstantego Hrynakowskiego*, „Farmacja Polska”, 1964, t.20, nr 19-20, s.755-758
10. (z M. Góreckim) *Wstępne badania porównawcze bitumin w borowinach różnego pochodzenia* – nadbitka z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1964, t. 9, nr 4, s.5-8
11. (z A. Borowiczem, A. Górniokiem) *Badanie chemiczne i poligraficzne ekstraktów wodnych z borowin świeżych i skąpanych* - nadbitka z „Balneologii Polskiej”, 1963, t. 12, s. 12-14
12. *Rozpowszechnienie picia naturalnych wód mineralnych jako sposób uzupełnienia pierwiastków deficytowych w żywności* – nadbitka z *Nauka wobec procesu industrializacji Wielkopolski*, Poznań 1964, s.185-188
13. (z J. Makowskim) *Badania wód studziennych na terenie miasta Poznania na zawartość fluoru* – nadbitka z „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” Nr 1 za I i II kwartał 1965, s. 151
14. (z T. Wizą-Gierlach) *Badania nad zawartością pewnych metali śladowych w kamieniu nazębnym robotników przemysłowych* – nadbitka z tamże, s.151
15. (z T. Chwirot-Latour, R. Plackowskim), *Badania nad radoczynnością opadów atmosferycznych w Poznaniu w latach 1957-1962* – nadbitka z „Zagadnienia klimatu i warunków higienicznych na obszarze Poznania”, 1967, s. 75-79
16. *Struktura wody i jej właściwości fizyczne i fizykochemiczne*, [w:] *Fizykoterapia ogólna i kliniczna* pod red. J. Jankowiaka, Warszawa 1968 [II wyd. 1970], s.5-7
17. (z A. Borowiczem, B. Błażejewską) *Badania nad otrzymywaniem preparatów borowinowych wzbogaconych naturalnymi składnikami borowin złożonych*, ksero artykułu z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1965, t. 10, nr 2-3-4, s.313-317
18. *Profesor dr Witold Mizgalski (1913-1964) Wspomnienie pośmiertne* – ksero artykułu z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1965, t. 10, nr 1, s.6-12
19. *Spis prac prof. dra Witolda Mizgalskiego* - nadbitka z „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 2 za III i IV kwartał 1964, s. 363-366
20. *Der Zusammenhang zwischen der industriellen Entwicklung der Landwirtschaft und der Anwendung von Mineralwässern* – nadbitka i fotokopie z „Bäder und Klimaheilkunde“, 1965, Jg 12, nr 1, s. 29-30

21. (z J. Grochmalicką) *Zastosowanie kwasu 1-askorbinowego do badania produktów radiolizy wody* – ksero i fotokopia z *Komunikat Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Prace Zjazdu Naukowego PTCh Białystok, maj 1965*, Warszawa 1965, s. 55
22. (z T. Latour) *Badania produktów rozszczepienia mocznika pod wpływem ureazy torfowej jako wskaźnika zmian stopnia humifikacji torfów-borowin* – ksero i fotokopia z, *j. w.*, s. 60
23. *Aktualne zagadnienia w zakresie leczenia borowinowego*, ksero z „Biuletynu Instytutu Balneoklimatycznego”, 1966, s.57-68
24. (z J. Grochmalicką) *Badania nad kinetyką zmian w mineralnych wodach za pomocą kwasu askorbinowego* – nadbitka z „Problemów Uzdrowiskowych”, 1967, t.21, nr 5, s.211-212
25. (z M. Góreckim) *Badania nad rozdzieleniem ciał sterydowych w ekstrakcie borowiny wysokiej* - nadbitka z „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 2 za III i IV kwartał 1964, s. 203
26. (z T. Latour) *Badania aktywności katalitycznej torfów kąpielowych (borowin) różniących się typem złoża i stopniem humifikacji* – nadbitka z tamże, Nr 2 za III i IV kwartał 1964, s. 203
27. (z Z. Uhaczową) *Wpływ wody mineralnej izotonicznej na frakcje białkowe surowicy krwi*, nadbitka z tamże, Nr 2 za III i IV kwartał 1964 s. 204
28. (z T. Latour) *Badania aktywności katalitycznej torfów kąpielowych (borowin) różniących się typem złoża i stopniem humifikacji* – nadbitka z „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej”, 1967, T. 6, s. 97-104
29. (z M. Góreckim) *Badania nad rozdzieleniem ciał sterydowych w ekstrakcie torfu - borowiny wysokiej* – nadbitka i ksero z tamże, 1967, T. 6, s. 106-108
30. (z T. Wiza-Gierlach) *Badania nad zawartością pewnych metali śladowych w kamieniu nazębnym robotników przemysłowych* - nadbitka z tamże, 1967, T. 6, s. 109-114
31. (z J. Makowskim) *Badania wód studziennych na terenie miasta Poznania na zawartość fluoru. Cz. II* – nadbitka z tamże, 1967, T. 6, s. 115-117
32. (z Z. Uhaczową) *Wpływ tak zwanej izotonicznej wody mineralnej „Magdalena” na frakcje białkowe surowicy krwi* – nadbitka z tamże, 1967, T. 6, s. 125-129
33. (z M. Góreckim) *Badania chemiczne bitumin otrzymanych z borowin pochodzących z krajowych złóż torfowych wysokich oraz niskich* – ksero komunikatu z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1967, t.12, nr 3-4, s.305-306
34. (z S. Urbanowiczem) *Aerozole niepożądane w naszych uzdrowiskach* – nadbitka z „Wiadomości Uzdrowiskowych”, 1967, t. 12, nr 3-4, s. 293-296
35. *Hydrochemiczna i balneologiczna interpretacja zagadnień fluoru* – nadbitka z *Zagadnień Fluoru w Balneologii. Materiały Sesji Naukowej 2 lutego 1966 R.*, Wrocław 1968, s.31-39
36. *II. Struktura wody i jej właściwości fizyczne i fizykochemiczne* – nadbitka z *Fizykoterapia ogólna i kliniczna* pod red. J. Jankowiaka, Warszawa 1968, s. 5-6

37. (z T. Latour) *Badania zdolności buforującej materiału torfowego o naturalnej wilgotności oraz powietrznie suchego* - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Prace Komisji Matematyczno-Przyrodniczej”, 1968, T. 12, z. 3, s. 37-44

J. 17. Maria Szmytówna

1. (z F. Pawińskim) *Rozdzielenie jonów potasu, rubidu i cezu na kationicie fenolosulfonowym* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 1 za I i II kwartał 1969, s.151
2. (z J. Grochmalicką, M. H. Umbreitem) *Chronometryczne badania zmian potencjału erdoks wód słabo-radoczynnych* – nadbitka z tamże, s.153-154
3. (z T. Latour, T. Gierlach) *Właściwości sorpcyjne i wymiennikowe torfów o różnym stopniu mineralizacji własnej. Część I* – nadbitka z tamże, s. 154
4. (z J. Chodkowskim) *Stan rozwoju nauk farmaceutycznych w 25-leciu PRL i perspektywy rozwoju tych nauk w zakresie chemii nieorganicznej i analitycznej* – nadbitka z „Farmacji Polskiej”, 1969, T.25, Nr 9, s.709-720
5. (z T. Gierlachem, M. H. Umbreitem) *Badania porównawcze peloidów pochodzących z różnych złóż* - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1969, T. 7, s. 123-126
6. *Problem fluoru na tle badań wód głębinowych Województwa Poznańskiego* – nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, Nr 1 za I i II kwartał 1970, s.117-119
7. (z J. Grochmalicką, M. H. Umbreitem) *Chronometryczne badania zmian potencjału erdoks wód słaboradoczynnych* - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1970, T. 8, s. 131-135
8. (z T. Latour, T. Gierlach) *Właściwości sorpcyjne i wymiennikowe torfów o różnym stopniu mineralizacji własnej (część I)* – nadbitka z tamże, 1970, T.8, s. 137-142
9. (z R. Plackowskim) *Zasięg przenikania jodu z aerozolu nadbałtyckiego w głąb Pomorza* – nadbitka z „Polskiego Tygodnika Lekarskiego” 1970, R. 25, Nr 40, s.1502-1503
10. (z E. Pawińskim) *Rozdzielanie jonów potasu, rubidu i cezu na kolumnie z kationitem fenolosulfonowym* - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1970, T. 8, s. 143-147
11. (z A. Borowiczem) *Badania nad pierwiastkami śladowymi oraz właściwościami katalitycznymi pewnych wód mineralnych Okręgu Kłodzkiego* - nadbitka ze „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” Nr 1 za I i II kwartał 1970, s.178
12. *Wpływ fluoru na aktywność biochemiczna pewnych pierwiastków śladowych* – kserokopia z VIII Zjazdu Hydrologów Polskich w Białymstoku 16-20 września 1970. Streszczenia referatów. Warszawa 1970, s. 166

13. (z M. Góreckim) *Wyodrębnienie oraz identyfikacja metodami chemicznymi pewnych ciał rujotwórczych z borowin – kserokopia z Streszczenia referatów na Międzynarodowym Kolokwium Torfowym. Nowy Sącz 5-7 VI 1970, Warszawa 1970, s.227-237*
14. (z A. Borowiczem) *Badania nad pierwiastkami śladowymi oraz właściwościami katalitycznymi pewnych wód mineralnych Okręgu Kłodzkiego - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1971, T. 9, s. 81-92*
15. *Mgr Andrzej Borowicz „Balneologia Polska”, 1971, T.16, z.1/2, s. 131*
16. (z M. Góreckim, B. Hładoniem) *Wyodrębnienie frakcji sterydowej z borowin: wysokiej oraz niskiej i ocena ich aktywności farmakodynamicznej – nadbitka i ksero z tamże, 1971, T.16, z.3/4, s. 283-289*
17. *Rozwój balneochemii, jej rola jako pomocy dla innych dziedzin balneologii i jej osiągnięcia w Polsce okresu powojennego – nadbitka z tamże, 1972, T.17, z.4, s. 427-431*
18. (z D. Popiel) *Hamujący wpływ fluoru na aktywność katalizatora wieloskładnikowego jonów żelazowych z jonami metali ciężkich i wapnia – nadbitka z „Roczników Państwowego Zakładu Higieny”, 1972, T.22, nr 6, s. 725-730*
19. *O konieczności produkcji wód stołowych z wód mineralnych bez poddawania ich procesowi odżelaziania – nadbitka z „Problemów Uzdrowiskowych”, 1973, nr 7, s.131-134*
20. (z M. Umbreitem) *Badania nad aktywnością katalityczną wód słabo radioaktywnych - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1973, T. 10, s. 53-57*
21. (z R. Plackowskim) *Własności katalityczne ługów pokrystalicznych z warzelni soli w Ciechocinku, Inowrocławiu, Zabłociu, Dębowcu i Iwoniczu - nadbitka z „Balneologii Polskiej”, 1973, T.18, z.1-3, s. 235-242*
22. (z R. Plackowskim) *Aktywność katalityczna soli otrzymanych z krajowych solanek leczniczych - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1973, T. 10, s. 35-49*
23. (z M. Umbreitem) *Wyniki okresowych badań zanieczyszczeń powietrza w południowo-zachodnich dzielnicach miasta Poznania – nadbitka z Ochrona Środowiska Przyrodniczego w Wielkopolsce Poznań 1973, s.67-71*
24. (z T. Hładoniem) *Właściwości sorpcyjne torfów. Cz II. Badania mechanizmu sorpcji na kwasach huminowych torfów - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1973, T. 11, s. 119-123*
25. (z T. Gierłach-Hładoń, M. Góreckim) *Results of actual researches concerning components of special pharmacodynamic qualities in peat-muds, suitable for their future balneotherapeutic classification – ksero z International peat symposium Międzynarodowe sympozjum torfowe Gdańsk 8-12 września 1974, s. 30-38*

26. *Problem oznaczania jodu/jodków obok bromków i chlorków w aerozolu nadbałtyckim* – nadbitka z „Problemów Uzdrowiskowych”, 1975, nr 1-2, s. 141-143
27. *O możliwości szerszego wykorzystania terapeutycznego pierwiastków śladowych z solankowych ługów macierzystych, wykazujących właściwości zymosteniczne i otrzymywanych w niektórych zdrojowiskowych warzelniach soli leczniczych w Polsce* – nadbitka z tamże, 1975, nr 9-10, s. 109-110
28. (z M. H. Umbreitem) *Bestimmung des unteren Schwellenwertes der Radioaktivität von Wässern mit chemischen Methoden* – nadbitka z „Zachr. Physiother.”, 1975, Jg. 27, s.465-467
29. (z M. H. Umbreitem) *Badania nad aktywnością katalityczną wód słabo Radioaktywnych Cz II. Wpływ wód słabo radioaktywnych na peroksydatywne utlenienie indygokarminu w obecności jonów metali 4 okresu* - nadbitka „Poznańskiego Towarzystwo Przyjaciół Nauk Wydział Lekarski Prace Komisji Farmaceutycznej Annales Pharmaceutici”, 1976, T. 12, s. 71-78
30. (z T. Gierlach-Hładoń) *Über Anwendung einer Modifikation der Papierelektrophorese zur Trennung der Komponenten von Huminsäurekomplexen* nadbitka z „Zachr. Physiother.”, 1977, Jg. 29, s.335-357
31. (z T. Hładoń) *Właściwości sorpcyjne piasków nadmorskich pochodzących z różnych miejsc polskiego wybrzeża* – nadbitka z „Problemów Uzdrowiskowych”, 1981, z.1/4, s.277-283

ANEKS 3

J. 18. Artykuły, prace i fragmenty prac osób obcych A-K, druki

1. Adamanis F., *Działalność naukowa śp. Profesora Konstantego Hrynakowskiego* - odbitka z „Roczników Chemii”, 1939, t.19, s.297-306
2. Gawęda Z., *Oznaczanie Manganu w glebach metodą B. Horwatha*, 1950
3. Hrynakowski K., Nowatke W., *Membrany kolodionowe* - odbitka z „Kroniki Farmaceutycznej”, 1933, s.1-55
4. Hrynakowski, *Das Verhalten von Azoverbindungen Und ihrer Derivate in Systemen fest flüssig im Zusammenhang mit dem Bau der Azo-Gruppe* - odbitka z *X Congresso Internazionale di Chimica*, 1939, vol. 3, s. 197-202
5. Kapitańczyk K., *Koloidalny Hel* „Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Prace Komisji Matematyczno-Przyrodniczej” 1948, Seria A, t. 5, z. 3, s.181-194
6. Krause A., *Teoria katalitycznego rozkładu wody utlenionej*, j. w., s. 163-180